

Berap light 2021

5 oktober 2021

Inleiding

In mei van dit jaar hebben we uw raad geïnformeerd over het jaarrekeningresultaat 2020 en de gevolgen daarvan voor onze begroting 2021. De verwachting was dat we, indien we geen ingrijpende maatregelen zouden doorvoeren, in 2021 op een negatief resultaat uit zouden komen van ca € 2,3 miljoen (conform complete overzicht Herstelplan 2021). Een resultaat dat uiteraard niet acceptabel was en dat een grote claim zou leggen op onze toch al slinkende reservepositie. Vandaar dat we, eveneens in mei, een herstelplan op hebben gesteld, waarin we aangaven hoe we het verwachte tekort 2021 terug wilden dringen. Dit herstelplan is op 14 juni 2021 in de gemeenteraad behandeld. De financiële gevolgen hiervan zijn in de eerste berap 2021 verwerkt. Bij de behandeling van beide stukken heeft u aangegeven voor de begrotingsbehandeling geïnformeerd te willen worden over de financiële stand van zaken per eind september 2021. Het college heeft daarop toegezegd om gelijktijdig met de begroting 2022 een “berap light” toe te zenden. Conform toezegging geven we in deze berap light een tussenstand met betrekking tot de volgende onderwerpen:

1. Personeelsbudgetten
2. Herstelplan
3. Sociaal Domein
4. Overige grote financiële afwijkingen
5. Financiële positie

De financiële consequenties die uit deze berap light voortkomen, verwerken we bij de tweede berap 2021, die in december aan uw raad wordt aangeboden. Deze berap light is bedoeld om inzicht te geven in de stand van zaken van 2021 om het juiste gesprek te kunnen voeren over de begroting 2022.

Al voor het definitief vaststellen van het herstelplan zijn we begonnen met het treffen van herstelmaatregelen. Deze maatregelen zijn momenteel nog in volle gang en zullen ook hun doorvertaling vinden in de begroting 2022. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de maatregelen die we in het Sociaal Domein hebben getroffen. We verwachten niet dit jaar met een positief resultaat af te sluiten. Echter, in lijn met het herstelplan willen we het verwachte tekort zo klein mogelijk houden.

Deze berap light sluit met een positief resultaat van € 88.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting (dat een saldo van € 749.000 negatief aangaf). Hierdoor zal naar verwachting ons jaarrekeningresultaat uitkomen op € 661.000 negatief.

De verklaring voor deze plus in de periode juli – september is te vinden in een aantal incidentele meevallers, maar ook in een aantal structurele besparingen. Voorbeelden hiervan zijn extra opbrengsten grondverkoop (incidenteel) en besparingen op ons personeelsbudget (structureel).

Daarnaast wilden we in deze berap meer structureel evenwicht aanbrengen in onze begroting. Dat wil zeggen: onze structurele lasten worden gedekt door structurele baten. In dat kader hebben we in deze berap een aantal aanpassingen doorgevoerd, met name op het vlak van onze personeelsbudgetten. Concreet: we dekken geen personeelskosten meer uit reserves, tenzij deze kosten echt incidenteel zijn. Dit hebben we ook vertaald in de begroting 2022.

In deze berap hebben we eveneens het verlies genomen op een aantal taakstellingen, waaronder de taakstelling co-financiering en subsidies. Met de kennis van nu blijkt het achteraf te risicovol te zijn geweest om dergelijke taakstellingen in onze begroting op te nemen. Een maatregel die we overigens ook door hebben getrokken in de begroting 2022.

Zoals ook al eerder aangekondigd, slinkt onze reservepositie in rap tempo. Dit is met name terug te zien in het verloop van onze Investeringsreserve. Ook dit jaar zullen we weer een fors beroep moeten doen op deze reserve, onder andere door negatieve resultaten uit onze grondexploitaties en het verwachte negatieve jaarrekeningresultaat. Waar de Investeringsreserve begin van dit jaar nog een saldo had van € 5,8 miljoen, zal deze aan het eind van dit jaar naar verwachting € 1,8 miljoen bedragen. Deze daling onderstreept de noodzaak om onze begroting minder afhankelijk te laten zijn van dekkingen uit reserves, zoals eerder aangegeven. Daarnaast zullen we in 2022 ook moeten bekijken hoe we de investeringsreserve kunnen aanvullen om risico's op te kunnen vangen en tegelijkertijd ook invulling te kunnen geven aan onze ambities.

Deze berap light geeft een realistisch beeld over de huidige stand van zaken met betrekking tot de grootste posten in onze begroting. We zijn ervan overtuigd dat we op basis hiervan verder kunnen bouwen aan een realistische (en in de toekomst robuuste) meerjarenbegroting.

Totaaloverzicht Berap light

In onderstaande tabel hebben we het saldo van de eerste berap, de mutaties die hierop volgen en het verwachte jaarrekeningtekort opgenomen. Uit deze tabel blijkt dat het saldo van de berap light uit komt op € 96.000 positief en dat we, met de huidige inzichten, voor 2021 uitkomen op een verwacht tekort van € 646.000.

Saldo begroting na eerste berap	-742
Personeel	
Personeelsbudget	179
Knelpuntenpot	-125
Activeren uren	216
Vervallen dekking uit I-reserve agv structureel invullen diverse functies	-332
Dekking uit reserve organisatie	62
Totaal personeel	-
Herstelplan en SD	
Bezuinigingen 2021 (taakstellingen + compensatie tekorten uit begroting)	-206
Meer inkomsten (ingerekend in begroting 2021)	-409
Prognose tekort Sociaal Domein (zonder beheersmaatregelen)	-
Prognose begroting 2021	-
Risico SD tekorten	PM
Totaal Herstelplan en SD	-615
Overige grote financiële afwijkingen (> 50K)	
Kwijtschelding leges	-50
Opbrengst bouwleges hoger	75
Opbrengst grondverkoop	160
Saldo kosten hoogwater	-123
Compensatie inkomstenderving Corona 2020	253
Septemercirculaire 2021	144
Compensatie jeugd arbitragemiddelen	287
Kosten ICT	-119
Bijstelling toeristenbelasting	84
Totaal overige grote financiële afwijkingen	711
Saldo mutaties berap light	96
Verwacht resultaat 2021	-646

In de volgende paragrafen lichten we de afwijkingen per onderdeel toe. Omdat het Sociaal Domein een groot onderdeel uitmaakte van het herstelplan, lichten we deze in één paragraaf gezamenlijk toe.

Personeel

(Bedragen x € 1.000)

Personeel	Mutaties
Personeelsbudget	179
Knelpuntenpot	-125
Activeren uren	216
Vervallen dekking uit I-reserve agv structureel invullen diverse functies	-332
Dekking uit reserve organisatie	62
Totaal personeel	-

Bij het onderdeel personeel verwachten we per saldo geen mutaties ten opzichte van de eerste berap. Hieronder geven we een toelichting op de verwachte afwijkingen.

Personeel, voordeel € 179.000

Begin 2021 hebben we een wijziging aangebracht in de manier waarop we onze vacatures invullen. We zijn met een proces gestart waarin we niet meer op teamniveau keuzes maken om vacatures in te vullen, maar besloten we dit op organisatieniveau te doen. Hierdoor zijn we gezamenlijk kritischer naar ons aannamebeleid gaan kijken (juiste persoon op de juiste plek) en stellen we ons steeds weer de vraag of we vacatures al dan niet moeten invullen en zo ja, of dit ook later of anders zou kunnen. Ondanks dat zagen we ook dat het bij een aantal vacatures lastig was om deze in te vullen (bijvoorbeeld medewerker financiën, medewerker verkeer), waardoor we genoodzaakt waren om over te gaan tot veelal duurdere inhuur.

Bovenstaande heeft een gunstig effect gehad op het personeelsbudget (€ 179.000 voordeel), maar ook een negatief effect op ons budget voor inhuur. Dit inhuurbudget hebben we om die reden bij de eerste berap reeds bijgesteld.

Knelpuntenpot, nadeel € 125.000

In onze begroting hebben we structureel een budget van € 160.000 opgenomen voor personele knelpunten. Hieruit kunnen onder andere vervangingen bij zwangerschapsverlof of langdurige ziekte gedekt worden. De claim voor dit jaar lag echter beduidend hoger dan het budget voor 2021. Dit vanwege een langdurige ziekte op een eenmansfunctie. Hierdoor overschrijden we deze post met € 125.000.

Activeren uren, voordeel € 216.000

Normaal gesproken schrijven we in bijvoorbeeld 40 jaar af op een investering. Dit wil zeggen dat we alle kosten van deze investering uitspreiden over 40 jaar en niet in één jaar ten laste van onze begroting brengen. Dit noemen we activeren. Vanaf 2021 zijn we wettelijk verplicht om ook de personeelskosten die bij deze investering horen te activeren. Het gevolg hiervan is dat we een gedeelte van de personeelskosten dus niet volledig in 2021 mogen verantwoorden, maar uitspreiden over 40 jaar. Dit levert in 2021 een voordeel op van ten minste € 216.000.

Vervallen dekking uit reserves, nadeel € 332.000

In lijn met de voorliggende begroting 2022 zijn we in 2021 al gestart met het aanbrengen van meer structureel evenwicht in onze begroting. Dat wil zeggen dat we structurele lasten niet meer met incidentele baten dekken. Dit heeft voor 2021 met name gevolgen voor de dekking van de personeelsbudgetten: een aantal medewerkers zijn bij ons structureel in dienst gekomen, waardoor dekking uit de reserves niet meer mogelijk en wenselijk is. In 2021 levert dit een nadeel op van € 332.000.

Dekking uit reserve organisatie, voordeel € 62.000

We hebben, als gevolg van de coronacrisis, in 2021 tijdelijk extra inzet nodig gehad omdat onze reguliere medewerkers belast waren met de uitvoering van coronagerelateerde werkzaamheden, waaronder de TONK en de TOZO. Deze meerkosten dekken we uit de (deels) daarvoor gelabelde reserve organisatie, waardoor we een voordeel hebben van € 62.000.

Herstelplan en Sociaal Domein

Zoals bekend, bestaat het herstelplan uit vier verschillende onderdelen. Omdat het Sociaal Domein een groot onderdeel uitmaakte van het herstelplan, lichten we beide onderdelen in één paragraaf gezamenlijk toe. De vier onderdelen uit het herstelplan, evenals de resultaten uit het dashboard Sociaal Domein hebben we in onderstaande tabel opgenomen. Vervolgens geven we per onderdeel een verdere specificatie en een toelichting op de afwijkingen groter dan € 25.000.

Herstelplan en SD	
Bezuinigingen 2021 (taakstellingen + compensatie tekorten uit begroting)	-206
Meer inkomsten (ingerekend in begroting 2021)	-409
Prognose tekort Sociaal Domein (zonder beheersmaatregelen)	-
Prognose begroting 2021	-
Risico SD tekorten	PM
Totaal Herstelplan en SD	-615

1. Bezuinigingen 2021

Taakstelling	B 2021	Realisatie	Saldo
Voorliggend veld SD	75	75	0
Besparing Personeel	250	250	0
Onderhoud wegen	50	50	0
Buitendienst	30	30	0
Inkoop	35	20	-15
Inhuur	25	0	-25
Besparing FZ	13	7	-6
Leerlingenvervoer	80	80	0
Compensatie aanzuigende werking	160	0	160
Totaal geplande taakstellingen	718	512	-206

Besparing personeel en inhuur

In de begroting 2021 hadden we een taakstelling opgenomen voor de personeelsbudgetten van € 250.000. Strikt gezien gaan we deze taakstellingen in 2021 realiseren en komen we naar verwachting zelfs nog op een aanvullend voordeel uit (zie hiervoor ook het onderdeel Personeel). Echter, als gevolg van het niet kunnen invullen van vacatures en tijdelijke vervangingen, waren we in 2021 genooddaakt om een groter beroep te doen op inhuurkrachten. Hierdoor hebben we het inhuurbudget bij de eerste berap al moeten verhogen. Voor de inhuur raamden we een taakstelling van € 25.000. Door de verhoging van dit budget bij de eerste berap, was al duidelijk dat we deze taakstelling niet meer zouden realiseren.

Leerlingenvervoer

Ten aanzien van leerlingenvervoer hadden we een taakstelling van € 80.000 opgenomen. Dit jaar hebben we het indiceren van onze betreffende leerlingen weer in eigen beheer genomen en zijn we elke leerling gaan herindiceren. Op dit moment is het nog niet duidelijk welk (financieel) effect deze herindicaties met zich mee gaat brengen. Het risico bestaat echter wel dat we de genoemde taakstelling niet gaan halen. Bij de tweede berap hopen we hier meer duidelijkheid over te hebben.

Compensatie aanzuigende werking

Bij het opstellen van het herstelplan was nog niet duidelijk welke compensatie we konden verwachten voor de aanzuigende werking WMO. Inmiddels hebben we de septembercirculaire ontvangen waarin geen compensatie is opgenomen. Met de kennis van nu blijkt dat we afgelopen jaar ten onrechte waren uitgegaan van deze extra middelen.

2. Meer inkomsten

Taakstelling	B2021	Realisatie	Saldo
Inkomsten door cofinanciering	370	41	-329
Extra inkomsten door subsidie	120	40	-80
Inkomsten detachering	50	50	0
Totaal te verkrijgen extra inkomsten	540	131	-409

Inkomsten door cofinanciering en subsidies, € 409.000 nadeel

Bij de begroting 2021 hebben we aangegeven een bedrag van € 490.000 aan inkomsten door cofinanciering en subsidies te verwachten. Dit hebben we in 2021 ook ruimschoots gerealiseerd met een totaalopbrengst van € 601.000, waaronder de KLC subsidie van € 500.000. Echter, deze middelen mogen we niet één op één doorvertalen in onze begroting 2021 maar moeten we meerjarig in onze begroting verantwoorden, zoals ook toegelicht bij het herstelplan. Voor 2021 hebben we dus alleen dat deel verwerkt dat direct invloed op de exploitatie heeft. In 2022 en verder hebben we deze werkwijze gecorrigeerd.

3. Prognose tekort Sociaal Domein en dashboard Sociaal Domein.

Onderdeel	Herstelplan	Realisatie	Saldo
Participatie	40	40	0
WMO	165	165	0
Jeugd	840	840	0
Prognose Sociaal Domein	1.045	1.045	0

Sociaal Domein

Om meer grip te krijgen op het Sociaal Domein stellen we maandelijks een dashboard op waarmee we o.a. de financiële ontwikkelingen in dit domein nauwlettend volgen. Hierdoor zijn we in staat om, in geval van verwachte tekorten, tijdig bij te sturen. Het eerste exemplaar van het dashboard hebben we voor de zomer aan de gemeenteraad aangeboden en inmiddels is ook het dashboard tot en met augustus 2021 verstuurd. Bij dit laatste dashboard hebben we aangegeven dat we op dit moment een tekort in het Sociaal Domein verwachten van € 200.000. We vinden het op dit moment nog te vroeg om dit verlies nu al te accepteren en in te rekenen voor 2021. De komende maanden zal er nog hard aan gewerkt worden om dit verwachte verlies om te buigen. De resultaten hiervan monitoren we via het maandelijks dashboard.

Overige financiële afwijkingen

Overige grote financiële afwijkingen (> 50K)	
Kwijtschelding leges	-50
Opbrengst bouwleges hoger	75
Opbrengst grondverkoop	160
Saldo kosten hoogwater	-123
Compensatie inkomstenderving Corona 2020	253
Septembercirculaire 2021	144
Compensatie jeugd arbitragemiddelen	287
Kosten ICT	-119
Bijstelling toeristenbelasting	84
Totaal overige grote financiële afwijkingen	711

Kwijtschelding leges, € 50.000 nadeel

In augustus hebben we een bedrag van € 50.000 aan bouwleges kwijtgescholden. Na een langlopend traject bleek dat de vergunningaanvrager deze leges niet meer kon bekostigen en failliet zou gaan wanneer we wel tot invordering zouden overgaan. Dit betekent voor ons een nadeel van € 50.000.

Bouwleges, € 75.000 voordeel

Als gevolg van meer vergunningaanvragen voor bouwprojecten, zullen onze verwachte bouwleges € 75.000 hoger uitvallen dan geraamd.

Grondverkoop, € 160.000 voordeel

Diverse grondverkopen, waaronder een stuk grond aan de Hoogstraat, leveren een extra voordeel op van € 160.000. In het verleden werd de opbrengst van dergelijke verkopen in de Investeringsreserve gestort. Gezien het verwacht negatieve rekeningresultaat, brengen we deze opbrengst ten gunste van de algemene middelen.

Saldo kosten hoogwater, € 123.000 nadeel

De hoogwatercrisis van afgelopen juli heeft tot onvoorziene meerkosten geleid voor onze organisatie. In totaal bedroegen deze kosten € 276.000, waaronder een schadepost van € 112.000. Van deze kosten krijgen we via de daarvoor opengestelde rijksregeling naar verwachting € 153.000 vergoed. Per saldo levert dit voor ons een nadeel op van € 123.000.

Compensatie inkomstenderving Corona 2020, € 253.000 voordeel

Uit de jaarrekening 2020 blijkt dat we door Corona in 2020 € 428.000 aan inkomsten zijn misgelopen. Het betreft hoofdzakelijk toeristenbelasting en bouwleges. Het Rijk compenseert deze inkomstenderving voor 100%. In 2020 hebben we een voorschot van € 175.000 ontvangen. Op basis van de afrekening, ontvangen we nog € 253.000.

Septembercirculaire 2021, voordeel € 144.000

Bij de septembercirculaire heeft het Rijk de uitkering uit het gemeentefonds fors verhoogd. Een gedeelte van deze uitkering is gelabeld voor o.a. coronakosten en andere taken. Op dit moment is nog niet duidelijk of we voor dat gelabelde deel ook kosten maken. Vandaar dat we in deze berap light uitsluitend het (ongelabelde) deel op hebben genomen van € 144.000. Medio oktober zal het college besluiten of het gelabelde deel ingezet gaat worden ter dekking van de te maken kosten of dat dit deel vrijvalt ten gunste van de algemene middelen.

Compensatie kosten jeugd, arbitragemiddelen, voordeel € 287.000

In de meicirculaire van dit jaar is aangekondigd dat we extra middelen krijgen als gevolg van de structurele tekorten in het jeugddomein. Dit betekent voor 2021 een voordeel van € 287.000.

Kosten ICT, nadeel € 119.000

Sinds 2021 laat I&A zich door externe partijen ondersteunen bij het beheer van onze ICT en applicaties. Bij I&A is onderbezetting ontstaan door vertrek en ziekte van medewerkers. Om de

onderbezetting van I&A op te vangen en de dienstverlening en performance te borgen, zetten we externe ondersteuning in. Tot slot hebben we dit jaar versneld enkele ICT-projecten uitgevoerd in het kader van Basis op Orde. Met deze kosten is bij het opstellen van de begroting 2021 geen rekening gehouden. Per saldo betekent dit een nadeel van € 119.000.

Bijstelling toeristenbelasting, voordeel € 84.000

Als gevolg van de coronacrisis was het aantal overnachtingen in onze gemeente flink gedaald. In het herstelplan hebben we de begroting op dit punt dan ook met € 250.000 naar beneden bijgesteld, voornamelijk op basis van de prognoses die we van onze R&T ondernemers hadden ontvangen. Inmiddels is duidelijk dat deze prognoses minder negatief uitvallen dan in mei van dit jaar werd gedacht. Hierdoor kunnen we de opbrengst toeristenbelasting met € 84.000 naar boven bijstellen.

Financiële positie

Het saldo van deze berap light sluit op € 661.000 negatief. Dit bedrag dekken we uit het ongelabelde deel van de I-reserve. Daarnaast zijn er nog een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op het saldo van de onze I-reserve. In onderstaande tabel hebben we het verloop van deze reserve opgenomen waarna we een toelichting geven op deze nieuwe ontwikkelingen.

Verloop I-reserve	<i>(Bedragen x € 1.000)</i>
Saldo 31-12-2020	5.778
Reeds gelabelde stortingen	
Correctie storting uit 2020	5
Reeds gelabelde onttrekkingen	
Bestemming rekeningsaldo 2020	-382
Onttrekkingen conform begroting 2018	-11
Onttrekkingen conform begroting 2019	-14
Onttrekkingen conform 1e berap 2019	-46
Onttrekkingen conform 2e berap 2020	-377
Onttrekkingen conform begroting 2020	-254
Onttrekkingen conform begroting 2021	-230
Onttrekkingen conform 1e berap 2021	-55
Verwachte onttrekkingen 2e berap 2021: Reserveringen binnen I-reserve	-224
Nieuwe ontwikkelingen in berap light	
Tekort Parklaan, storting in verliesvoorziening Parklaan	-453
Verwacht aanvullend tekort exploitatie Oppe Brik, storting in verliesvoorziening	-800
Verwacht tekort jaarrekening	-646
Risico MTC	-400
Totaal mutaties in I-reserve	-3.888
Saldo 31-12-2021	1.890

Tekort Parklaan en tekort Oppe Brik

Jaarlijks herzien we de exploitatieopzetten. Dit staat in december op de Raadsagenda. Ambtelijk is de voorbereiding hiervan opgepakt en is ook externe expertise ingeschakeld. De grondexploitatie Parklaan ligt voor in de raadsvergadering van 11 oktober. Voor het tekort op deze exploitatie ad € 453.000 moeten we een voorziening treffen die we vullen vanuit de I-reserve.

Daarnaast wordt de grondexploitatie Oppe Brik momenteel geactualiseerd. Hieruit blijkt dat de bestaande verliesvoorziening niet voldoende zal zijn en voorzien we dat de exploitatie met een groter tekort wordt afgesloten. Dit is onder andere gelegen in prijsstijgingen, extra kosten in het kader van de ontwikkeling woon-werkkavels, de wettelijke verplichte toerekening van interne uren (die voorheen geen onderdeel uitmaakten van de exploitatie) en de gewijzigde planning van de verwachte inkomsten met bijbehorende rente. De inschatting is nu dat het tekort uitkomt op ca € 1,5 miljoen, in plaats van de eerder geprognoseerde € 700.000. Dit betekent dat er een aanvullende claim op de investeringsreserve van ca. 800.000 wordt gedaan om dit aanvullend verlies op te vangen. Een uitgebreider beeld, inclusief toelichting, geven we bij de herziening van de exploitatieopzetten.

MTC

Voor de zomer hebben we besloten om over te gaan tot aan- en verkoop van het MTC-pand. Hierbij lopen we een financieel risico van € 400.000, waardoor we genoodzaakt waren om voor ditzelfde bedrag een verliesvoorziening te vormen. Deze voorziening dekken we, conform raadsbesluit, uit de I-reserve.